

Interlanguage op zijn best

We spreken van *interlanguage* als talen door elkaar heen gebruikt worden, bijvoorbeeld tijdens de vreemdetalenles. Leerlingen mogen dan codeswitching toepassen: weten ze een woord niet in de te leren taal, dan zeggen ze het gewoon in een andere taal. Hoewel deze aanpak onlogisch kan lijken, blijkt uit talloze onderzoeken van de afgelopen decennia dat het toestaan van interlanguage leerlingen juist motiveert, de doeltaalproductie verhoogt en verbetert, en zowel de docent als de leerlingen bewuster maakt van het taalleerproces. Als leerlingen dit leerbewustzijn vervolgens toepassen op andere situaties, zoals de eigen sociale omgeving, draag je bovendien bij aan burgerschapsonderwijs.

Een nuttig didactisch instrument dus, interlanguage. Maar hoe pas je het toe en hoe voorkom je dat leerlingen te snel naar de L1 (moedertaal) of andere talen grijpen? Daar is een leerzame oefening voor.

Gebruik als basis voor deze werkvorm een korte en eenvoudige spreektaak in duo's, bijvoorbeeld een interview, minipresentatie, voorgestructureerde dialoog of afbeeldingsbeschrijving. Tijdens de spreektaak nemen leerlingen zich met de dictafoonfunctie van een laptop of ander device op. Vertel vooraf iets over interlanguage: 'Gebruik zo veel mogelijk de doeltaal, maar ken je een woord niet, dan mag je, voor dát woord, een andere taal gebruiken – je eerste taal ligt voor de hand. Gebeurt dat vaak? Dat is niet erg. Het doel is dat je doorpraat. Belangrijk: schakel daarna meteen terug naar de doeltaal.' Benoem dat deze didactiek 'interlanguage' heet en dat je er veel taal van kunt leren. Oefen ook kort klassikaal met interlanguage.

Na de spreektaak beluisteren de leerlingen samen het opgenomen fragment.

Doelstelling: Werken aan taalvaardigheid, taalleerbewustzijn en persoonsvorming in één

Taal: Moderne vreemde talen en NT2

Niveau: Alle niveaus

Tijd: 25 to 40 minuten

Benodigheden: Laptop of vergelijkbaar device

Eerst tellen ze de codeswitchingmomenten. Dat levert een startscore op. Vervolgens vervangen ze Nederlandse woorden (of woorden uit een andere taal) door doeltaalwoorden. Als er veel woorden uit de eerste taal worden gebruikt, was de taak waarschijnlijk te moeilijk. Bij een taak met toegankelijk niveau zullen de leerlingen voor veel codeswitchingmomenten al snel doeltaalwoorden vinden. Ze mogen daarbij hulp vragen, woorden opzoeken, hun input vereenvoudigen – alles om dezelfde boodschap uiteindelijk in de doeltaal te kunnen verwoorden.

Nu volgt de tweede ronde: de spreektaak nogmaals uitvoeren. Weer mag codeswitching worden ingezet en wordt de taak opgenomen. Waarschijnlijk gebruiken de leerlingen nu al meer doeltaal. Weer wordt de taak teruggeluisterd, wordt een codeswitchingscore genoteerd en worden er woorden opgezocht, nagevraagd of vereenvoudigd. Zo volgen meerdere rondes. Uiteindelijk zijn de leerlingen in staat om alléén nog de doeltaal te

gebruiken en de codeswitchingscore op nul te krijgen.

Aan het eind leg je leerlingen vragen voor, zoals:

1. Was dit een taalles?
2. Wat was er leerzaam aan deze aanpak?
3. Je hebt in deze oefening ook geleerd hoe jouw brein taal leert, namelijk door routineopbouw. Noem twee andere situaties waarin routineopbouw leerzaam is: (a) bij een ander schoolvak; (b) buiten school, in jouw sociale leven.

Bespreek de antwoorden. Sta zowel stil bij hun taalleerproces als bij leerprocessen buiten school. Zo integreer je in de vreemdetalenles taalvaardigheid, talige inhoud en persoonsvorming.

Deze werkwijze laat leerlingen voor talige lacunes zelf oplossingen vinden, die herhalend worden inge oefend. Taalkennis wordt zo versterkt, evenals inzicht in eigen taalvaardigheid en taalleerbewustzijn. Ook ontstaat er autonomie doordat leerlingen zelf zichtbare leerstappen zetten. Deze combinatie van inzicht en autonomie werkt motiverend. De docent versterkt die motivatie nog door geregeld te informeren naar codeswitchingscores, vragen, vooruitgang en plezier. Misschien willen leerlingen hun vooruitgang zelfs klassikaal demonstreren. De bereidheid hiertoe zal groter zijn dan anders: veel oefenen, taalleerbewustzijn en kennis over leerprocessen vergroten het zelfvertrouwen – trouwens ook voor toekomstige uitdagingen, in de doeltaal, op school, of daarbuiten. ■

Sebastiaan Dönszelmann & Anna Kaal

Zie voor toelichting en vergelijkbare werkvormen <www.taalwijs.nu> en *Handboek Doeltaal didactiek* (Dönszelmann, 2024).

LITERATUUR

Dönszelmann, S. (2024). *Handboek doeltaal didactiek: Taalverwerving en doeltaal-leertaal*. Coutinho.

OLYMPISCHE SPELEN PARIJS 2024

Schrijven voor een publiek bij de vreemde talen

Het kleine broertje van Wikipedia heet in Nederland Wikikids. Het is een Nederlandstalige internetencyclopedie voor en door kinderen. Voor een aantal moderne vreemde talen, waaronder het Frans, Italiaans, Spaans, Duits en Engels, bestaat ook zo'n website, genaamd Vikidia. Deze site biedt een prachtige aanleiding om leerlingen hun schrijfvaardigheid te laten oefenen voor een echt publiek.

In juli en augustus vinden de Olympische Spelen in Parijs plaats. Dit actuele thema kun je aangrijpen om leerlingen in begrijpelijke taal korte biografieën te laten schrijven van Nederlandse sporters voor publicatie op Vikidia. Een mogelijk stappenplan voor leerlingen:

1. Lees eerst wat Vikidia (<www.vikidia.org>) en Wikikids (<wikikids.nl>) inhoud en hoe je daarop artikelen kunt plaatsen.
2. Bedenk van welke Nederlandse sporter je een biografie op Vikidia zou willen plaatsen.
3. Kijk op Vikidia of die sporter daar al staat. Omdat het thema Olympische Spelen is, moeten we ons wel beperken tot sporters die gekwalificeerd zijn om naar Parijs en Marseille te gaan. Hun namen zijn op internet te vinden.
4. Schrijf in de vreemde taal een eenvoudig artikel over de door jou gekozen sporter en laat dat nakijken door je docent. Zoek bij het artikel een rechtenvrije foto.
5. Plaats het geheel op Vikidia volgens de gebruiksaanwijzing die je daar hebt gevonden. ■

Frank Claessen